

Sygn. akt II Ca 1085/15

POSTANOWIENIE

Dnia 18 września 2015 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Cywilny-Odwoławczy w składzie następującym:

Przewodniczący : SSO Katarzyna Serafin-Tabor

Sędziowie: SSO Grzegorz Buła (sprawozdawca)

SSO Krzysztof Wąsik

Protokolant : protokolant sądowy Ewelina Hazior

po rozpoznaniu w dniu 4 września 2015 roku w Krakowie

na rozprawie

sprawy z wniosku E. M.

przy uczestnictwie J. M.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wnioskodawczyni od postanowienia wstępnego Sądu Rejonowego w Suchoj Beskidzkiej z dnia 30 stycznia 2015 roku, sygnatura akt I Ns 2/15

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie poprzez ustalenie, że w skład majątku wspólnego E. M. i J. M. nie wchodzi kwota 164.713,53 zł (sto sześćdziesiąt cztery tysiące siedemset trzynaście złotych pięćdziesiąt trzy grosze), obejmująca cenę w wysokości 140.000 zł (sto czterdzieści tysięcy złotych), uzyskaną ze sprzedaży nieruchomości położonej w C., przy ul. (...), objętej księgą wieczystą nr (...), prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Oświęcimiu oraz skapitalizowane odsetki naliczone od dnia 6 stycznia 2011 roku do dnia 15 maja 2012 roku, a także dalsze odsetki ustawowe od dnia 16 maja 2012 roku do dnia 6 czerwca 2013 roku.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem wstępnym z dnia 30 stycznia 2015 roku Sąd Rejonowy w Suchoj Beskidzkiej w sprawie z wniosku E. M. przy uczestnictwie J. M. o podział majątku wspólnego ustalił, że w skład majątku wspólnego E. M. i J. M. wchodzi kwota 164.713,53 zł, obejmująca cenę w wysokości 140.000 zł, uzyskaną ze sprzedaży nieruchomości położonej w C., przy ul. (...), objętej księgą wieczystą nr (...), oraz skapitalizowane odsetki naliczone od dnia 6 stycznia 2011 roku do dnia 15 maja 2012 roku, a także dalsze odsetki ustawowe od dnia 16 maja 2012 roku do dnia 6 czerwca 2013 roku.

Orzeczenie to zapadło w następującym stanie faktycznym:

Wnioskodawczyni i uczestnik związek małżeński zwarli w dniu (...) r.

Decyzją Zarządu Międzyzakładowej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z siedzibą w O. z dnia (...)r. uczestnik J. M. został przyjęty w poczet członków spółdzielni i wpisany do rejestru członków. W dniu 17.02.1975 r. uczestnik wpłacił na rachunek Spółdzielni wpisowe w wysokości 200 zł oraz zadeklarowane udziały w wysokości 500 zł. W dniu 15.06.1976

r. Zarząd Spółdzielni przydzielił J. M. lokal mieszkalny położony przy ul. (...) kategorii M-4 o pow. użytkowej 48,35 m², w tym mieszkalnej (...) m².

E. M. została przyjęta w poczet członków wymienionej Spółdzielni w dniu 30.10.2006 roku.

W dniu 12.12.2006 r. uczestnik J. M. złożył pisemne oświadczenie o rezygnacji z członkostwa w Spółdzielni oraz z mieszkania lokatorskiego przy ul. (...) w C.. Oświadczenie to jeszcze w tym samym dniu wpłynęło do (...). Nadto w piśmie tym uczestnik oświadczył, iż połowę swojego wkładu mieszkaniowego daruje żonie E. M., a z tytułu tego wkładu nie będzie rościł pretensji do Spółdzielni. Wartość wkładu mieszkaniowego według ewidencji księgowej na dzień 25.04.2007 r. wynosiła 12.401,60 zł. Wkład został wpłacony dnia 31.03.1977 r. na nazwisko J. M. i wynosił 24.700 starych złotych, w tym wkład własny 13.700 starych złotych, a pomoc (...) 11.000 starych złotych. W tym samym dniu (12.12.2006 r.) uczestnik zrezygnował z członkostwa w (...), prosząc o zwrot udziału członkowskiego. Zamierzeniem uczestnika było jedynie zrezygnowanie przez niego z zamieszkiwania w mieszkaniu w C.. Uczestnik i wnioskodawczym ustalili, iż w mieszkaniu w C. zamieszka wnioskodawczyni z synem, a uczestnik zamieszka w domu w T..

W dniu 14.12.2006 r. Zarząd (...) z siedzibą w O. zawarł z E. M. umowę o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego w miejsce spółdzielczego przydziału nr (...) z dnia 15.06.1976 r., w którym prawo to zostało przydzielone na rzecz J. M.. Na podstawie tej umowy przyznano wnioskodawczyni prawo do używania przedmiotowego lokalu na cele mieszkaniowe wraz ze swoją rodziną i domownikami. W mieszkaniu tym prawo zamieszkiwania przydzielono E. M., jako głównemu lokatorowi oraz jej synowi D. M.. Zawierając umowę Spółdzielnia pozostawała w przekonaniu, że małżonkowie M. pozostają w separacji.

Wyrokiem z dnia 25.04.2007 r. Sąd Okręgowy w Krakowie orzekł separację pomiędzy stronami niniejszego postępowania.

W dniu 3.06.2008 r. przedstawiciel (...) w O. oświadczył przed notariuszem, iż ustanawia odrębną własność lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w C. przy ul. (...). Między stronami doszło wówczas również do zawarcia umowy przeniesienia prawa własności przedmiotowego lokalu wraz ze związanym z nim udziałem w wysokości (...) części we współwłasności działek gruntowych nr: (...) oraz w częściach wspólnych budynków wielomieszkaniowych, które nie służą do wyłącznego użytku właścicieli poszczególnych lokali mieszkalnych. E. M. wyraziła zgodę na przeniesienie na nią wymienionego wyżej prawa, na jej majątek osobisty, wyjaśniając, że jest zamężna, ale pozostaje w separacji.

Wyrokiem z dnia 3 czerwca 2009 r. Sąd Okręgowy w Krakowie orzekł rozwód małżeństwa stron.

Lokal mieszkalny położony w C. przy ul. (...) objęty był księgą wieczystą prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Oświęcimiu nr (...). W księdze tej na dzień 10.05.2010 r. jako właściciel wpisana była wyłącznie E. M..

Umową sprzedaży - akt notarialny z dnia 05.01.2011 r. rep. A nr (...) - wnioskodawczyni sprzedała lokal mieszkalny objęty księgą wieczystą nr (...) osobom trzecim za cenę 140.000 zł, a nabywcy zostali wpisani jako jego właściciele do wymienionej księgi wieczystej.

W oparciu ustalony stan faktyczny Sąd pierwszej instancji uznał, że wniosek uczestnika o ustalenie, iż w skład majątku wspólnego E. M. i J. M. wchodzi kwota 164.713,53 zł wraz z odsetkami był zasadny. Zdaniem Sądu Rejonowego zawarta przez wnioskodawczynię umowa o spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu nr (...) z dnia 14.12.2006 r. była nieważna. Jak wskazał Sąd, kwestię tę był zobligowany zbadać na potrzeby ustaleń koniecznych do rozstrzygnięcia zgłoszonego przez uczestnika żądania ustalenia. Konsekwentnie nie mogły zatem odnieść zamierzonego skutku: umowa przeniesienia jedynie na rzecz wnioskodawczyni własności będącego przedmiotem sporu lokalu oraz umowa sprzedaży tegoż lokalu osobom trzecim. Zdaniem Sądu Rejonowego, pomiędzy małżonkami - stronami niniejszego postępowania nie doszło do żadnych przesunięć majątkowych. Od dnia zawarcia przez strony małżeństwa ((...)r.) istniała pomiędzy nimi wspólność ustawowa małżeńska i trwała do prawomocnego orzeczenia między nimi separacji. Mając zatem taki stan na względzie Sąd Rejonowy wskazał, że w istocie to obojgu małżonkom przysługiwało

spółdzielcze prawo do będącego przedmiotem sporu lokalu mieszkalnego. Prawo to zostało przyznane w dniu 15.06.1976 r. co prawda jedynie uczestnikowi, ale nastąpiło to już w czasie trwania pomiędzy małżonkami wspólności majątkowej. Również już w czasie istnienia tej wspólności, bo w dniu 17.02.1975 r., uczestnik wpłacił na rachunek Spółdzielni wpisowe w wysokości 200 zł oraz zadeklarowane udziały w wysokości 500 zł.

W ocenie Sądu pierwszej instancji wbrew temu, co wskazywała wnioskodawczyni w piśmie z dnia 20.07.2010 roku, także i w dniu 14.12.2006 r., a więc w dacie, kiedy zawierała ona samodzielnie (bez małżonka) umowę o spółdzielcze lokatorskie prawo do będącego przedmiotem sporu lokalu mieszkalnego, pomiędzy stronami wspólność majątkowa istniała nadal. W tym kontekście według Sądu Rejonowego, nawet jeżeliby uznać za skuteczne oświadczenia uczestnika z dnia 12.12.2006 r. o rezygnacji z członkostwa w Spółdzielni oraz z mieszkania lokatorskiego, a także co do darowania małżonce połowy swojego wkładu mieszkaniowego i zrzeczenia się roszczeń do Spółdzielni z tego tytułu oraz o rezygnacji z członkostwa w Spółdzielni, to i tak prawo to jako nabyte w trakcie trwania wspólności majątkowej pomiędzy małżonkami, zostało nabyte do ich majątku wspólnego, a nie majątku odrębnego wnioskodawczyni. Nawet gdyby bowiem przyjąć za dopuszczalne darowanie połowy wkładu na rzecz małżonka, to druga połowa wkładu nadal pozostawała we wspólności małżeńskiej. Co istotne uczestnik nie mógł dokonać skutecznej darowizny połowy własnego wkładu mieszkaniowego, gdyż ten (wobec istnienia pomiędzy małżonkami wspólności majątkowej) nie mógł stanowić przedmiotu darowizny, albowiem przez taką umowę darczyńca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego kosztem swego majątku, przy czym składnik majątkowy stanowiący przedmiot przesunięcia pomiędzy majątkami musi stanowić własność darczyńcy, a nie sposób tego powiedzieć o wkładzie. Nadto wkład ten mógł być wypłacony dopiero, kiedy ustało członkostwo uprawnionego z wkładu w Spółdzielni i wówczas dopiero mógłby stanowić przedmiot darowizny. Członkostwo uczestnika w Spółdzielni w istocie nie ustało jednak nigdy. W kontekście tym Sąd Rejonowy powołał przepisy art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych według brzmienia z grudnia 2006 roku, oraz postanowienia Statutu (...) w O. i wskazał, że o ile w ogóle dopuścić możliwość wygaśnięcia członkostwa w Spółdzielni jednego z małżonków w trakcie trwania wspólności ustawowej, nie wygasło ono przed datą zawarcia przez wnioskodawczynię umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego, która została podpisana w dniu 14.12.2006 r. Ta - zawarta przed wygaśnięciem członkostwa uczestnika, który dotychczas posiadał prawo do spółdzielczego lokalu - była nieważna, a to w świetle uregulowania art. 11 ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Zawarcie wymienionej wyżej umowy o spółdzielcze prawo do spornego lokalu jedynie z małżonką uczestnika nastąpiło według Sądu Rejonowego albo wobec wprowadzenia Spółdzielni w błąd, albo wskutek niedopatrzenia Spółdzielni.

Dodatkowo Sąd pierwszej instancji wskazał, że przesunięcia majątkowe z majątku wspólnego na majątek osobisty jednego z małżonków nie mogłyby zostać uznane za skuteczne wobec treści art. 35 k.r.o., bowiem dokonane przesunięcia prowadziłyby w istocie do co najmniej częściowego podziału ich majątku wspólnego jeszcze w czasie trwania wspólności ustawowej małżeńskiej. Zdaniem Sądu Rejonowego skoro w/w umowa była nieważna, nie mogła tym samym wnioskodawczyni skutecznie zawrzeć ze Spółdzielnią umowy o przeniesienie na jej rzecz własności spornego lokalu mieszkalnego. Zatem lokal ten nadal pozostawał we wspólności majątkowej stron i skoro został zbyty przez wnioskodawczynię w dniu 5.01.2011 r. za kwotę 140.000 zł, w skład majątku wspólnego wchodziła uzyskana z tytułu jego zbycia wzmiankowana kwota wraz ze skapitalizowanymi odsetkami liczonymi od dnia następnego od daty sprzedaży do dnia 15 maja 2012 roku i dalszymi odsetkami od dnia 16 maja 2012 roku do dnia 6 czerwca 2013 roku.

Apelację od powyższego postanowienia wniosła wnioskodawczyni, zaskarżając je w całości i zarzucając:

I. naruszenie prawa materialnego, a to:

a) art. 33 pkt 10 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego poprzez jego niezastosowanie, co doprowadziło do błędnego przyjęcia, iż nabyte przez wnioskodawczynię spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu weszło w skład majątku wspólnego małżonków, podczas gdy wnioskodawczym nabyła przedmiotowe prawo w zamian za wkład mieszkaniowy, który stanowił składnik jej majątku osobistego, a zatem prawo to stanowi jej majątek osobisty;

b) art. 3 ust 2 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych poprzez przyjęcie, iż spółdzielcze prawo do lokalu przydzielone jednemu z małżonków w czasie trwania małżeństwa należy wspólnie do obojga małżonków, bez względu na to czy wkład mieszkaniowy pochodził z majątku odrębnego czy wspólnego małżonków;

c) art. 888 § 1 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, iż wkład mieszkaniowy nie może stanowić przedmiotu darowizny, gdyż nie posiada wartości majątkowej;

d) art. 11 ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż w sytuacji gdy oboje małżonkowie są członkami spółdzielni mieszkaniowej, a jeden z nich członkostwa w spółdzielni mieszkaniowej się zrzeka, to jego spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu nie wygasa, lecz trwa nadal, aż do czasu ustania członkostwa w spółdzielni mieszkaniowej drugiego małżonka;

e) art. 9 ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że uczestnik nabył spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu pomimo, że uczestnik nie używał przedmiotowego lokalu ani w momencie zawarcia przez wnioskodawczynię umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu ani po zawarciu przedmiotowej umowy;

f) art. 65 § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię oświadczenia woli uczestnika o darowaniu na rzecz majątku osobistego wnioskodawczyni połowy wkładu mieszkaniowego i zrzeczeniu się członkostwa, co skutkowało nietrafną interpretacją celu i zamiaru uczestnika oraz treści złożonego oświadczenia, albowiem z okoliczności złożonego oświadczenia, a także wszelkich czynności faktycznych, których dokonywały strony wynika, iż zamiarem uczestnika było darowanie na rzecz majątku osobistego wnioskodawczyni całości wkładu mieszkaniowego, a zamiarem stron było rozporządzenie przedmiotem należącym do majątku wspólnego to jest spółdzielczym lokatorskim prawem do lokalu na rzecz majątku odrębnego wnioskodawczyni;

II. naruszenie przepisów prawa procesowego, a to:

a) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę materiału dowodowego oraz poprzez wyprowadzenie niewłaściwych wniosków ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, polegające na bezpodstawnym ustaleniu i przyjęciu, iż uczestnik nie dokonał darowizny wkładu mieszkaniowego na rzecz majątku osobistego wnioskodawczyni, gdyż nie było to jego zamiarem, a nawet gdyby tak było to darowanie przez uczestnika na rzecz wnioskodawczyni wkładu mieszkaniowego, prowadziło w istocie do co najmniej częściowego (połowicznego) podziału ich majątku wspólnego, jeszcze w czasie trwania ustroju wspólności majątkowej, podczas gdy wartość przedmiotowej darowizny stanowiła wartość znikomą w porównaniu do wartości całego majątku stron niniejszego postępowania, a w szczególności nieruchomości znajdującej się w T.;

b) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie ustaleń faktycznych z pominięciem zasad logicznego myślenia i doświadczenia życiowego wyrażające się w przyjęciu, iż uczestnik składając oświadczenie z dnia 12.12.2006r „zamierzał jedynie zrezygnować z zamieszkiwania w C.” a nie „zrezygnować z majątku w C.”, podczas gdy z materiału dowodowego zebranego w sprawie wynika, że już od ponad roku uczestnik nie zamieszkiwał w C., zrezygnowanie z zamieszkiwania jest czynnością faktyczną, do dokonania której nie potrzeba składania oświadczeń woli, a strony w C. w owym czasie nie posiadały żadnego majątku, a jedynie przysługiwało im prawo do zamieszkiwania w lokalu należącym do spółdzielni;

III. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, iż:

a) zamierzeniem uczestnika było jedynie zrezygnowanie przez niego z zamieszkiwania w mieszkaniu w C., a nie rezygnacja z członkostwa w spółdzielni i rezygnacja z mieszkania w C. oraz rozporządzenie majątkowe wkładem do lokalu;

b) w dniu 12.12.2006 r. uczestnik nie dokonał darowizny wkładu mieszkaniowego z majątku wspólnego małżonków na majątek odrębny wnioskodawczyni;

c) w dniu 14.12.2006r, w którym wnioskodawczyni zawarła umowę o spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu nie wygasło spółdzielcze lokatorskie prawo uczestnika J. M. przyznane mu w dniu 15.06.1976r.;

d) wkład mieszkaniowy nie mógł być przedmiotem darowizny;

e) nabyte przez wnioskodawczynię spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego w dniu 14.12.2006r. weszło w skład majątkowej wspólności małżeńskiej;

f) w chwili zawierania z wnioskodawczynią umowy o ustanowienie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu spółdzielnia pozostawała w przeświadczeniu, że wnioskodawczyni i uczestnik pozostają w separacji.

Wskazując na powyższe podstawy apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez ustalenie, że w skład majątku wspólnego E. M. i J. M. nie wchodzi kwota 164 713,53 zł, obejmująca cenę w wysokości 140 000 zł, uzyskaną ze sprzedaży nieruchomości położonej w C., przy ul. (...), objętej księgą wieczystą nr (...), prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Oświęcimiu oraz skapitalizowane odsetki naliczone od dnia 06.01.2011 r. do dnia 15.05.2012 r., a także dalsze odsetki ustawowe od dnia 16.05.2012 r. do dnia 06.06.2013 r., oraz o zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kosztów postępowania według norm.

W odpowiedzi na apelację uczestnik wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od wnioskodawczyni na jego rzecz koszty postępowania odwoławczego.

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Okręgowy przyjął za własne ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji, uznając je za prawidłowe i oparte na właściwej ocenie zgromadzonego materiału dowodowego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelację należało uznać za zasadną, jednak nie na skutek zarzutów zgłoszonych w jej treści.

W tym miejscu stwierdzić należy, że Sąd Okręgowy nie podzielił zarzutów wnioskodawczyni, a zmiana zaskarżonego postanowienia wynikała z dostrzeżonego z urzędu przez Sąd drugiej instancji naruszenia przepisów prawa materialnego, przez zaliczenie do majątku wspólnego składnika majątkowego, który nie został nabyty w trakcie trwania wspólności ustawowej pomiędzy wnioskodawczynią i uczestnikiem, i który nie istniał w dniu ustania wspólności majątkowej między małżonkami, czym naruszony zostały przepis art. 31 §1 k.r.o. Nie budzi bowiem wątpliwości Sądu Okręgowego, że ustalony składnik majątkowy w postaci ceny sprzedaży lokalu stanowiącego odrębną nieruchomość, nie został nabyty w trakcie trwania tej wspólności, a także iż sama odrębna własność lokalu, który został sprzedany za powyższą kwotę nie powstała w trakcie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej, gdyż prawo to zostało nabyte już po orzeczeniu separacji małżonków, a jeszcze przed orzeczeniem rozvodu. W tym okresie zgodnie z art. 54 §1 k.r.o. pomiędzy małżonkami istniała rozdzielnosc majątkowa. Stąd prawo to nie mogło wejść w skład majątku wspólnego, a w związku z tym majątkiem wspólnym nie była także cena uzyskana z tytułu sprzedaży tego prawa. Zdaniem Sądu Okręgowego całkowicie błędne było także zaliczenie do majątku wspólnego odsetek naliczanych od kwoty 140.000zł, stanowiącej cenę sprzedaży lokalu stanowiącego odrębną własność. Należy wskazać, że Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia nie wskazuje na jakiej podstawie prawnej do majątku wspólnego zalicza w/w odsetki od dnia 6 stycznia 2011 roku do dnia 15 maja 2012 roku (tj. od dnia następnego po sprzedaży nieruchomości do dnia ich kapitalizacji), a także dalsze odsetki od dnia 16 maja 2012 roku do dnia 6 czerwca 2013 roku. Sąd Rejonowy nie wskazuje także na charakter powyższych odsetek, a w szczególności czy są to odsetki z tytułu zwłoki (opóźnienia w spełnieniu świadczenia), a jeśli tak kto pozostawał w zwłoce (opóźnieniu) w spełnieniu świadczenia. Zaliczenie w/w odsetek do majątku wspólnego przy założeniu, że według Sądu Rejonowego, zobowiązaną do spełnienia świadczenia była wnioskodawczyni, prowadzi do wniosku, iż byłaby ona jednocześnie dłużnikiem i wierzycielem wierzytelności w kwocie 140.000zł, od której liczone były odsetki, a to z tej przyczyny, iż przecież także ona jest współwłaścicielem majątku wspólnego. Podnieść należy, iż nawet w sytuacji gdyby w skład majątku wspólnego wchodziła kwota 140.000zł z tytułu sprzedaży odrębnej własności lokalu (którego to stanowiska Sąd Okręgowy nie podziela), to do tego majątku nie mogłyby należeć jakiegokolwiek odsetki od tej kwoty, gdyż byłyby to należności uboczne

powstałe po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej, zatem nie mogły wejść w skład tego majątku, a ewentualnie mogłyby przypaść małżonkom (byłym małżonkom) w proporcjach odpowiednich do wielkości przysługujących im udziałów w majątku wspólnym na podstawie art. 207 k.c. w zw. z art. 46 k.r.o. i art. 1035 k.c.

Odnosząc się natomiast do zarzutów podniesionych w apelacji stwierdzić należy, iż Sąd Okręgowy nie podziela zarzutu naruszenia przez Sąd pierwszej instancji zasady swobodnej oceny dowodów wyrażonej w art. 233 §1 k.p.c., jak również - w konsekwencji - zarzutu dokonania błędnych ustaleń faktycznych. W ocenie Sądu drugiej instancji ustalenia uczynione przez Sąd Rejonowy mają potwierdzenie w zgromadzonym materiale dowodowym, który Sąd Rejonowy ocenił wszechstronnie i w zgodzie z logiką oraz doświadczeniem życiowym. Zarzuty wnioskodawczyni w istocie stanowią więc wyłącznie polemikę z oceną dokonaną przez Sąd, a w związku z tym nie mogą odnieść zamierzonego skutku. Zwrócić też należy uwagę, iż część zarzutów zgłoszonych w powyższym zakresie odnosi się wprost nie do dokonanych ustaleń faktycznych Sądu, i poprzedzającej je oceny dowodów, lecz do oceny prawnej tego Sądu wyrażonej w oparciu o ustalony stan faktyczny (np. zarzut błędnego przyjęcia, iż z dniem 14.12.2006r. nie doszło do wygaśnięcia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu przysługującego uczestnikowi, nieuznania zawarcia w dniu 12.12.2006r. umowy darowizny wkładu mieszkaniowego, błędnego zaliczenia spółdzielczego prawa do lokalu nabytego w dniu 14.12.2006r. do majątku wspólnego stron, braku możliwości dokonania darowizny wkładu mieszkaniowego).

Sąd Okręgowy podziela nadto ocenę prawną dokonaną przez Sąd Rejonowy. W tej sprawie nie było sporne pomiędzy wnioskodawczynią i uczestnikiem, że spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w C., nabyte w drodze przydziału z dnia 15 czerwca 1976 roku weszło w skład ich wspólności majątkowej małżeńskiej. Sąd Okręgowy podziela pogląd Sądu pierwszej instancji, że czynności związane z tym lokalem, dokonywane przez wnioskodawczynię i uczestnika w trakcie trwania ich małżeństwa i łączącej ich wspólności majątkowej, nie doprowadziły do utraty tego prawa przez uczestnika oraz do nabycia go na wyłączną rzecz przez wnioskodawczynię. Za prawidłową w szczególności należy uznać ocenę przez Sąd Rejonowy czynności prawnej stanowiącej umowę z dnia 14 grudnia 2006 roku, a także oświadczenie złożone przez uczestnika wobec Spółdzielni Mieszkaniowej w dniu 12 grudnia 2006 roku. Nie mogły one bowiem doprowadzić do zmiany stanu prawnego tego lokalu. Podnieść należy, iż co prawda trafnie wnioskodawczyni stwierdza w apelacji, że w orzecznictwie dopuszczono możliwość dokonywania przesunięć majątkowych pomiędzy małżonkami także w trakcie trwania łączącej ich wspólności majątkowej, jednak Sąd Najwyższy w takich przypadkach zawsze wyraźnie zastrzegł, że jest to dopuszczalne tylko wówczas, gdy z konkretnego stanu faktycznego nie wynika, iż czynność ta miałaby prowadzić do zakazanego przez art. 35 k.r.o. podziału majątku wspólnego w czasie trwania ustawowej wspólności majątkowej małżeńskiej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 20.02.2008r. II CSK 451/07, Lex 464805, uzasadnienie uchwały składu 7 sędziów z dnia 10.04.1991r. III CZP 76/90, OSNC 1991/10-12/117). W tej sprawie taki jednak właśnie miałby być skutek powoływanej przez wnioskodawczynię czynności prawnej. Wynika to nie tylko z ustaleń faktycznych dokonanych w tej sprawie, ale również z twierdzeń i oświadczeń wnioskodawczyni i jej pełnomocnika w toku postępowania odwoławczego, zawartych w apelacji oraz wyrażonych na rozprawie w dniu 4 września 2015 roku. Nie można bowiem inaczej niż jako zamierzony częściowy podział majątku wspólnego traktować czynności dokonywanej w trakcie trwania małżeństwa stron i w czasie łączącego ich ustroju wspólności majątkowej, a mającej polegać na otrzymaniu przez wnioskodawczynię na wyłączną rzecz wkładu mieszkaniowego w Spółdzielni Mieszkaniowej i w konsekwencji związanego z nim spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu, a z kolei uzyskaniu przez uczestnika na jego wyłączną rzecz samochodu, garażu, będących dotychczas również częścią wspólnego majątku. Zatem już tylko z tego powodu podnoszone przez wnioskodawczynię czynności nie mogły być jako sprzeczne z art. 35 k.r.o. uznane za ważne i skuteczne, gdyż nie pozwala na to art. 58 §1k.c. Ponadto dokonując oceny prawnej oświadczenia złożonego przez uczestnika w dniu 12 grudnia 2006 roku stwierdzić należy, iż przede wszystkim nie może ono zostać uznane jako oświadczenie osoby dokonującej darowizny w rozumieniu art. 888 k.c. i art. 890 k.c. na rzecz wnioskodawczyni, gdyż było to oświadczenie kierowane do Spółdzielni Mieszkaniowej, a więc do osoby trzeciej, nie zaś do wnioskodawczyni jako obdarowanej. Nawet jednak gdyby przyjąć, że oświadczenie tej treści zostało również złożone samej wnioskodawczyni, a ona je przyjęła, to zwrócić trzeba uwagę, że oświadczenie to obejmuje jedynie udział uczestnika we wkładzie mieszkaniowym związanym z przedmiotowym lokalem spółdzielczym. Taka czynność nie mogła dojść do skutku, gdyż po pierwsze małżonek w trakcie trwania wspólności majątkowej nie może rozporządzać udziałem w składniku majątku wspólnego, który przypadnie mu w razie ustania tej wspólności (art. 35 zd.2 k.r.o.),

a po drugie współwłasność łącząca małżonków ma charakter współwłasności łącznej, a więc bez udziałowej. Nie jest zatem możliwe i dopuszczalne uczynienie przedmiotem czynności prawnej między małżonkami jedynie udziału w jakimkolwiek składniku ich wspólnego majątku, zwłaszcza jeśli czynności przenoszącej własność tego udziału ma dokonać wyłącznie jeden z małżonków. Trafnie też Sąd Rejonowy stwierdził, że taka czynność prawna nie mogła doprowadzić do utraty przez uczestnika spółdzielczego prawa do lokalu związanego z wkładem mieszkaniowym, gdyż przedmiotem majątku wspólnego pozostawałby udział w tym wkładzie nie objęty umową darowizny.

Za prawidłowe należy też uznać stanowisko Sądu pierwszej instancji odnoszące się do skutków prawnych wynikających w tej sprawie z regulacji odnoszących się do spółdzielczego prawa do lokalu. W dacie dokonywania czynności z dnia 12 grudnia 2006 roku obowiązywała ustawa z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (tj. Dz.U. z 2013r. poz. 1122), dalej u.s.m. Zgodnie z art. 3 ust.1 u.s.m. członkiem spółdzielni może być osoba fizyczna, choćby nie miała zdolności do czynności prawnych lub miała ograniczoną zdolność do czynności prawnych. Członkami spółdzielni mogli być również oboje małżonkowie, choćby spółdzielcze prawo do lokalu albo prawo odrębnej własności lokalu przysługiwało tylko jednemu z nich (ust.2 art.3 w/w ustawy). Z kolei z art. 11 ust.1. u.s.m. wynikało, że spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego wygasa z chwilą ustania członkostwa oraz w innych wypadkach określonych w niniejszym rozdziale. W wypadku gdy przysługuje ono małżonkom, wygaśnięcie prawa następuje z chwilą ustania członkostwa obojga małżonków. Jeśli więc w stanie faktycznym istniejącym w tej sprawie członkami Spółdzielni Mieszkaniowej byli oboje małżonkowie (gdyż wnioskodawczyni została przyjęta w poczet członków w dniu 30.10.2006r.), to nawet skuteczne zrzeczenie się członkostwa w tej Spółdzielni przez uczestnika w dniu 12 grudnia 2006 roku, nie mogło doprowadzić do wygaśnięcia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu przy ul. (...), które wchodząc do majątku wspólnego w dalszym ciągu przysługiwało także temu uczestnikowi. Jeśli powyższe prawo nie wygasło to zawarcie kolejnej umowy ustanawiającej to prawo wyłącznie na rzecz wnioskodawczyni (tj. umowy z dnia 14 grudnia 2006 roku) nie mogło doprowadzić do jakiegokolwiek zmiany stanu prawnego przedmiotowego prawa, gdyż umowa ta zgodnie z art. 11 ust.3 u.s.m. była nieważna. Zatem prawo to nadal istniało i było prawem wspólnym, a jedynie członkiem Spółdzielni była tylko wnioskodawczyni E. M..

W tym miejscu zauważyć należy, iż orzeczenia Sądu Najwyższego powołane w apelacji dla poparcia prezentowanego w niej stanowiska (str. 6) odnosiły się do całkowicie odmiennych stanów faktycznych. W powołanych bowiem sprawach spółdzielcze prawo do lokalu przed zrzeczeniem się tego prawa oraz przed zrzeczeniem się członkostwa przysługiwało tylko jednej osobie i nie było objęte wspólnością majątkową małżeńską. W takich sytuacjach podzielić należy pogląd, iż prawo to na skutek zrzeczenia się wygasa, co mogło prowadzić do powstania roszczenia określonego w poprzednio obowiązującym art. 221 §1 ustawy z dnia 16 września 1982 roku Prawo spółdzielcze, którego obecnym odpowiednikiem jest art. 15 u.s.m. Podobnych skutków nie wywiera jednak zrzeczenie się członkostwa w spółdzielni przez jednego z dwóch małżonków, będących członkami spółdzielni. Podobnie należy ocenić stanowisko skarżącej co do możliwości skutecznego rozporządzenia wkładem mieszkaniowym. Także w tym przypadku przywołane stanowisko orzecznictwa (wyrok SA w Katowicach z 20.03.2013r. I ACa 133/13) odnosiło się do odmiennego stanu faktycznego, gdyż darowizna wkładu mieszkaniowego nastąpiła w sytuacji, gdy wygasło spółdzielcze prawo do lokalu, z którym wkład ten był związany. W niniejszej sprawie natomiast darowizna udziału we wkładzie mieszkaniowym (bądź całego wkładu) miała mieć miejsce w sytuacji istnienia spółdzielczego prawa do lokalu.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy nie podzielił także podniesionych przez skarżącą zarzutów naruszenia przepisów prawa materialnego.

Przedstawiona argumentacja doprowadziła Sąd Okręgowy do wniosku, że na dzień ustania wspólności majątkowej pomiędzy małżonkami tj. na dzień 17 maja 2007 roku, kiedy uprawomocnił się wyrok orzekający separację między nimi, do majątku wspólnego wchodziło spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) wraz ze związanym z nim wkładem mieszkaniowym. Skoro jednak na chwilę dokonywania podziału majątku wspólnego prawo to już nie przysługuje byłym małżonkom, gdyż na skutek czynności podjętych przez wnioskodawczynię wyszło z tego majątku i obecnie lokal ten po jego przekształceniu w odrębną własność przysługuje osobom trzecim, nie można objąć go niniejszym podziałem majątku wspólnego. Nic jednak nie stoi na przeszkodzie, aby w takiej sytuacji do majątku wspólnego zaliczyć wartość powyższego prawa. Zdaniem Sądu Okręgowego jest to jednak inny składnik majątkowy

niż konkretna cena sprzedaży lokalu stanowiącego odrębną nieruchomość wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia zbycia tej nieruchomości. Z tych względów, jak również z przyczyn wskazanych na wstępie niniejszego uzasadnienia, Sąd Okręgowy nie mógł uznać za prawidłowe postanowienie wydane przez Sąd pierwszej instancji. Nie jest bowiem tożsama wartość spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu według stanu istniejącego w dacie ustania wspólności majątkowej z ceną uzyskaną ze sprzedaży nieruchomości lokalowej prawie 4 lata później, przynajmniej nie jest to oczywiste. Zdaniem Sądu Okręgowego równowartość w/w prawa przysługującego małżonkom w chwili ustania wspólności majątkowej będzie musiał ustalić Sąd pierwszej instancji w związku z art. 684 k.p.c. i art. 567 §3 k.p.c., przy uwzględnieniu regulacji obowiązujących w tym czasie, w szczególności zawartych w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych

Z powyższych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 §1 k.p.c. w związku art. 13 §2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania odwoławczego Sąd nie orzekł z uwagi na fakt, iż niniejsze orzeczenie nie jest orzeczeniem kończącym sprawę w instancji w rozumieniu art. 108 §1 k.p.c. w związku z art. 13 §2 k.p.c.

SSO Grzegorz Buła SSO Katarzyna Serafin-Tabor SSO Krzysztof Wąsik